

Acer monspessulanum: haal een stukje Montpellier de stad in

Groenbeheerder René Priem (Leidschendam-Voorburg) over zijn inspiratieboom

Hij komt oorspronkelijk uit het zuiden van Frankrijk, waar hij in de bergen groeide. Zijn benaming, *Acer monspessulanum*, refereert daaraan: *Mons passulanus* is de Latijnse naam voor de Franse stad Montpellier. Zo'n stukje Montpellier blijkt in de praktijk prima als stads- en laanboom te kunnen fungeren. Groenbeheerder René Priem over de ins en outs van een bescheiden groeier, die als geen ander tegen de droogte en de kou kan.

Auteur: Peter Voskuil

5 min. leestijd

INSPIRATIEBOOM

Priem laat zijn keuzes liever door die gegevens beïnvloeden. Hij waakt onder meer over de sortiments spreiding; vandaar dat hij deze rubriek in dit tijdschrift toejuicht. Zijn gemeente is de afgelopen jaren hard getroffen doordat iepen en kastanjes het als gevolg van ziektes aflegden. 'We hebben veel bomen moeten wegzagen, de laatste tijd. En nu komt ook de essentaksterfte eraan, terwijl we in onze gemeente veel essen hebben staan. Dan kom je erachter hoe kwetsbaar je bent als gemeente, want dat heeft enorme financiële consequenties. Zo'n beheersysteem helpt dat in kaart te brengen.

Ik kijk naar wat we al hebben staan in het bomenbestek. Ontwerpbureaus willen vaak met één soort beplanten, vaak ook door gebrek aan sortimentskennis, terwijl ik als beheerder juist graag sortiments- en dus ook risicospreiding wil.'

Schroefje

Daarnaast kijkt Priem naar het type en de vorm. 'Een boom moet bij een straat passen. Mijn persoonlijke smaak schakel ik daarbij uit. Ik heb deze boom nu gekozen als inspiratieboom, maar ik had net zo makkelijk een andere soort kunnen nemen.

Vijftien in een rij staan er in Leidschendam-Voorburg en ze zijn deze zomer aan hun tweede groeiseizoen toe. 'Geen uitval, ze staan goed in het blad, de kleur is goed', somt René Priem op. 'Een complete ervaring hebben we natuurlijk nog niet, maar tot nu toe voldoen ze uitstekend.'

Practicus

Kom bij René Priem niet aan met allerlei verhalen over persoonlijke voorkeuren en smaak. Zo denkt de groenbeheerder van Leidschendam-Voorburg niet. Omdat met elke boom gemeenschapsgeld gemoeid is, kiest hij liever voor de zakelijke benadering. 'Ik ben een practicus, ja', geeft hij toe. 'Ik werk ook graag met cijfers. Hoe oud is een boom, hoe dik, hoe snel groeit hij, noem maar op.'

Dat soort cijfers haalt Priem onder meer uit het gemeentelijk beheersysteem, waarmee alle 35.000 bomen in Leidschendam-Voorburg worden gemonitord. In totaal gaat het om meer dan 750 soorten.

Acer monspessulanum in Leidschendam-Voorburg.

Het blad van de *Acer monspessulanum*.

In een park of op een begraafplaats kun je misschien nog gekke dingen proberen, maar verder moet een boom passen in het beeld. Een bijzondere soort die het niet goed doet, daar heb je niet veel aan.'

Priem heeft wel het gevoel dat er goede stappen worden gezet om het sortiment in Nederland gevarieerder te maken. 'Dat besef begint in de gemeentewereld door te dringen en je ziet het ook aan het aanbod van kwekers op de markt.' Gemeentes die alleen voor de laagste prijs gaan, zullen daar op termijn spijt van krijgen, denkt hij. 'Een boom is geen schroefje of steen die je koopt. Het is een levend product.'

Speelgoedgids

De Franse esdoorn, zoals we *Acer monspessulanum* in Nederland noemen, kwam Priem een jaar of twee geleden tegen in een catalogus van een kweker. 'Je weet wel, van die bomengidsen die voor ons liefhebbers het karakter van een speelgoedgids hebben', gniffelt hij. Deze was van de firma Boot, vestiging Boskoop. De specifieke kenmerken in de omschrijving brachten hem op een idee. De Franse esdoorn is een langzame groeier en is uitstekend geschikt als laan- en stadsboom, vooral in kleinere straatjes, concludeert Priem. 'Je moet uitkijken, want hij is moeilijk op te kronen. Je moet hem niet langs een drukke weg zetten, maar voor voetgangersgebieden of kleine straten waar veel leidingen liggen, is hij heel geschikt.' Een volwassen *Acer monspessulanum* krijgt een kroon met een breedte van een meter of zes. De stam is glad,

donkergrijs en krijgt op gevorderde leeftijd lichte groeven.

Het immer drielobbig blad, dat groenig glanst, kleurt in de herfst opvallend geel. 'Het is geen spectaculaire bloeier, maar hij ziet er gezond uit. Dat hij zo goed tegen droogte en kou kan, maakt hem uitermate geschikt voor het stadsklimaat. Qua uiterlijk zie je een duidelijk verschil met bijvoorbeeld de veldesdoorn, die een vijflobbig blad heeft.' Let wel op met strooizout, want volgens de beschrijvingen is *Acer monspessulanum* daar gevoelig voor.

No risk

Al met al een *no risk*-boom, wat ook bleek toen Priem erachter kwam dat ze er in de gemeente al tien jaar een hadden staan die nog niet in het beheersysteem stond. Priem stuitte bij toeval op deze vergeten groeier. 'Die stond er goed bij, dus dan weet je genoeg.' De gemeente heeft besloten er vijftien te bestellen voor een project in een niet zo grote straat, op een locatie waar in de breedte veel leidingen liggen. 'De aanbesteding gaat meestal met een grotere order mee. Dan kopen we in één keer 200 bomen voor allerlei projecten in, waarop door vijf verschillende kwekers wordt ingeschreven. Degene met de beste prijs-kwaliteitverhouding krijgt dan de order.' Priem controleert bij de levering wel altijd op de juistheid van het geleverde sortiment. Zijn ervaring is dat dat loont. Soorten worden nog weleens door elkaar gehaald, ook door kwekers. 'Dan bedoel ik niet dat dat te kwader trouw gaat, hoor, daar gaat

het absoluut niet om. Maar kwekers fungeren soms alleen als tussenkweker, en in winter is alles kaal en vallen verschillen minder snel op. Dan gaan er soms toch dingen verkeerd. Ik probeer ook zo veel mogelijk ter plaatse te gaan kijken en een of twee keer per jaar een kwekerijbezoek af te leggen.'

Dat laatste vraagt soms een beetje schuiven met tijd, want in de twintig jaar dat Priem dit werk doet, is zijn vak veranderd. 'Het vak gaat steeds meer de regiekant op. In het begin deden we veel dingen zelf; nu doen we hetzelfde werk met veel minder mensen en huren we externen in. Het is nu opdrachten verstrekken en controleren. Daar groei je in.'

Naast zijn werk als gemeentebreed bomenspecialist heeft Priem er tegenwoordig een andere taak bij. Hij is aanspreekpunt voor de openbare ruimte in de wijken midden en oud in Voorburg, een ouder gedeelte van de gemeente met monumentale parken. Daar is hij voor meer verantwoordelijk dan de bomen alleen.

Volgens Priem moeten gemeenten oppassen dat niet alle specifieke groen- en bomenkennis verdwijnt. Ook de groenopleidingen kunnen daaraan bijdragen. De kennis die van daaruit wordt meegegeven, neemt wat af, heeft hij gemerkt. 'Gelukkig zie je nu een tegenbeweging op gang komen.' Priems eigen interesse voor bomensoorten kreeg hij in Boskoop, waar hij tuin- en landschapsinrichting studeerde. 'Je leerde daar soortnamen; er ging letterlijk een wereld voor mij open. Ik zag zelfs in mijn geboorteplaats Goes ineens bomensoorten staan die ik voor mijn gevoel nog nooit eerder had gezien.'

Wenen

Dat is iets wat hij nog altijd heeft: een beroepsdefinitie als het gaat om bomen. Op vakantie geeft het hem een gerust gevoel als hij bomen op naam kan brengen. Deze zomer stuitte hij in Wenen op een boom waarover hij niet lang hoefde na te denken. Hij stond oog in oog met *Acer monspessulanum*, die hij tijdens een vorige vakantie in Spanje ook al eens in Andalusië in het wild had gezien. Priem: 'Prachtig. In Wenen staan wat grotere exemplaren. In de parken daar zie je sowieso heel andere dingen staan dan bij ons. Daar let je onbewust toch altijd op.'

Be social

Scan of ga naar:

www.Boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-6053

Acer monspessulanum

Binnen de systematische indeling van het *Regnum Vegetabile* – het Plantenrijk – behoort het geslacht *Acer* tot de orde van de *Sapindales* en daarbinnen tot de familie van de *Aceraceae*, de esdoornfamilie. *Acer monspessulanum* is nauw verwant aan *Acer campestre*, edoch heeft een aantal significante morfologische verschillen. De Nederlandse naam voor deze bijzondere species is Franse esdoorn; zijn natuurlijke verspreidingsgebied is eigenlijk het Middellandse Zee-gebied, Zuid-Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. De boom groeit in de Kaukasus en in noordelijke richting tot in het Rijn-Moezelgebied in Duitsland, op de droge zuidelijke hellingen daar. De boom is sinds 1739 in cultuur en de soortnaam verwijst naar *Mons Passulanus*, de Latijnse naam voor de Zuid-Franse stad Montpellier. Van deze Franse esdoorn is er een groot aantal verbijzonderingen, zoals cv's, vars, ssps en forma's. Verschillende grote geesten in de dendrologie

benoemen een aantal van deze afwijkende species van de soort. In het boekwerk 'Maples of the World' worden drie cv's benoemd. Krüssmann benoemt een stuk of tien vars en forma's en Bean alleen de soort. Aangezien de soort al als een bijzondere species benaamd mag worden, gaat uw schrijver verder niet in op de andere verschijningsvormen, die niet of nauwelijks in cultuur zijn.

Kenmerken

Acer monspessulanum is een kleine, vaak meerstammige boom of grote struik, 6 tot 10 meter hoog, met een breed eivormige tot ronde kroon. De boom vertoont sterke gelijkenis met zijn neefje *campestre*. De kroon bestaat uit heel veel takken en twijgen, waardoor een zeer dichte kroon ontstaan is. Toch zijn er grote verschillen met die neef *Acer campestre*. De boom groeit in tegenstelling tot laatstgenoemde erg langzaam, het blad is altijd

drielobbig, 3 tot 5 cm lang en ca. 7 cm breed, glanzend donkergroen aan de bovenzijde en blauwgroen aan de onderzijde en bevat géén melksap. De stamschors is glad, donkergrijs van kleur en op latere leeftijd ondiep en onregelmatig gegroefd. De bloeiwijze bestaat uit hangende bloemtuiten met geelgroene bloempjes, die begin mei ongeveer gelijktijdig met de bladontluiking bloeien. Het diepgaande wortelgestel is zeer dicht vertakt en veroorzaakt niet of nauwelijks schade aan verharding. De Franse esdoorn is een zeer gezonde boom, die uitstekend winterhard is, goed droogte verdraagt en heel goed snoeibaar is om als vormboom te fungeren. Het is een uitstekende boom in verhardingen, in winkelcentra, op stadspleinnetjes of in andere voetgangersgebieden. Maar hij is ook prima toepasbaar in het trottoir van smalle straatprofielen, op daken en eigenlijk overal waar een gezonde en goede kleine(re) boom gewenst is. Al met al een geweldige boom, die helaas veel te weinig in cultuur is. Onbekend is onbemind, maar... misschien heeft hij nu als Inspiratieboom toch een zonnige toekomst in het verschiep? De species is het meer dan waard!

DGA Mauritz Adviseurs & Taxateurs BV.